JOHANNIS FRIDERICI HELVETII
VITULUS AUREUS,

Quem Mundus adorat & orat,

In quo tractatur

DE

Rarissimo Naturæ Miraculo transmutandi Metalla,

Nempe

Quomodo Tota Plumbi substantia vel intra momentum ex quavis minima Lapidis veri Philosophici particula in Aurum obryzum commutata fuerit Hagæ Comitis.

Job 37. v. 5.

Deus mirabilia facit, sed nos ipsa intelligere non possumus.

Seneca Epist. 77.

Æquo animo audienda sunt imperitorum convitia, & ad honesta vadenti contemnendus est ipse contemptus.

AMSTELODAMI,
Apud JOHANNEM JANSONIUM à WAESBERGE,
& viduam ELIZEI WEYERSTRAET,
CIↃ. IↃ. C. LXVII.

VIRO

Amplissimo, Praecellentissimoque

N. THEODORO KETJES,

Archiatro multis peregrinationibus celebratissimo, vel inter ipsos Turcas, Practicoque apud Amstelodamenses felicissimo, Amicorum meorum intimo.

Nec-non

VIRIS

obilissimis, Excellentissimis, Experientissimisque, ariter atque accuratissimis in Vulcania Anatomia perscrutatoribus,

N. JOHANNI CASPARI FAUSIO,

Sereniss. Elector. Palatin. Heidelberg. Consiliario & Archiatro aulico,

Juxta ac

DN. CHRISTIANO MENTZELIO,

Seren. Elector. Brandenburg. Consiliario ac Archiatro Aulico,

Dnn. Patronis meis aetatem colendis atque Amicis integerrimis.

EPISTOLA NUNCUPATORIA.

Nobilissimi, Excellentissimi, Expertissimi, nec-non in Vulcania Anatomia accuratissimi Dnn. Perscrutatores, atque Amici integerrimi,

NEc volui, nec potui Amicis meis deesse honoratissimis, quominus in lucem ederem atque pervulgarem Veritatem Artis Spagyricæ antiquam per unum preciosissimum Arcanum miraculosum, quod non tantum hisce oculis egomet vidi, sed ipse etiam Plumbi in igne volatilis massam impuram adhibito pulveris transmutatorii pauxillo vel intra momentum in Aurum transformavi fixum atque quodvis Ignis examen perseveranter sustinens: usquadeò ut nullatenus cuiquam amplius dubitandum sit similiter illis, qui hactenus, Arcanum hoc nusquam gentium dari, sibi pariter atque aliis persuaserunt; sed è contrario persuasissimum habeamus, quod in rerum Natura Mercurius ille Philosophorum Primomaterialis exstet, qui est instar Fontis exundantis effectibus admirandis, iisque omne rationis humanæ reprehensibilis acumen

lumen effugientibus, prout elucebit ex
c meo Opuſculo, quod Vobis Patro-
meis primariis, tanquam Defenſori-
s Dominisque ſapientiſſimis nuncu-
re ac conſecrare volui. Interea loci ta-
n conſciatis obſecro, me non in eum
nſcripſiſſe finem, ut quenquam doce-
i Artem mihi ipſimet incognitam, ſed
tantummodò verum Arcani hujus Pro-
ſum recenſerem. Ecquid enim Veri-
i magis velificatur ac patrocinatur
àm ipſa Veritatis Lux vera? Brutorum
ippe animantium eſt, Vitam ſilentio
nſire, idque nominatim in iis quæ po-
imum ſpectant ac requiruntur ad pro-
gandam ſapientiſſimi pariter atque po-
ntiſſimi Dei Creatoris gloriam. Quare
um indignum atque ingratum ſit Di-
æ Majeſtati, hominem quem oportet
è Divinæ Naturæ conſortem, cum bru-
obbruteſcere, ego vobis Amicis meis
eliſſimis, Scientiæque hujus Patronis,
antum pro tempore vires animi con-
ſſerunt, hiſtoriam hanc rariſſimam of-
re, bonaque fide omnia commemo-
e, in animum meum induxi. Miſſis
tur quibuſvis verborum phaleratorum
ociniis atque lemniſcis, è veſtigio ad

 ea,

ea, quæcunque de hoc *Elia Artista* & vidi & audivi, enarranda me accingam. Enimverò ego quidem non fui in tam intima Ipsius familiaritate versatus, ut me instrueret in Modo præparandi Medicinam Universalem Chymiæ Physico-artificialis Methodo; tales tamen mihi in Medendi Methodo suppeditavit rationes, ut ipsum suis laudibus condignis nunquam satis evehere valeam. Æquis igitur animis, Curiosissimi Dnn. Fautores atq; artis Chymicæ veræ Amatores, hoc levidensæ munusculum accipite, aut, si mavultis, animi duntaxat recreandi gratiâ illud perlegite, utpote in quo enarraturus sum omnia, quæ diversis inter nos vicibus & quidem ad formam colloquii peracta sunt; humillime apprecando, ut eadem, quâ alios Tractatulorum meorum accepistis benevolentiâ, & hunc novellum accipiatis, quippe quem Vobis admirationis movendæ augendæque causâ demissè dedico atque officiosè dono. Bene valete, avete, favete.

N. E. E. D. V.

Humillimus

Johannes Fridericus Helvetius.

CAP. I.

Excellentissimi Experientissimique Domini,

Antequam ego de Philosophico PYGMÆO *vincente ac vinciente* GIGANTES *in hoc Secretorum* THEATRO *scribere aggrediar, annuite quæso, ut pace vestra verbis* Helmontii *excerptis ex libro de Arbore Vitæ fol.* 630. *utar huc transscripturus.*

„ C*ogor credere Lapidem Aurificum*
„ *& Argentificum esse*; sed Amici Artis Spagyricæ, non sum nescius, quod multi inter prudentissimos, etiàm ut ipsimet exquisitissimos inter Chymicos inveniantur, qui non solum sua bona, sed & aliorum insimul hoc magno Secreto Vulcanico consumpserunt, quod Experientia in hodiernum usque diem satis superque probat. Videmus enim proh dolor! quotidiè, quomodo isti incauti Chymistæ, imò digniores qui dicantur ALGEMISTÆ, & simpliciter *Laborantes*, à Diabolicis ejusmodi Muscis Aurificis Argentificisque astu deludantur. Scio etiam, quod multi hominum stupidorum in surrecturi, & veræ meæ Experientiæ Veritati (de Vero Lapide Philosophico) contradicturi sint. Scilicet, hic vult, Opus esse Diaboli; alter verò, esse OKOSBOKOS; ille vult esse modò Auri Animam, scilicet quod cum unius

uncia Auri possit iterum tingi uncia una Plumbi, & non plus, sed hoc repugnat attestationi Kiffleri, prout breviter memorabo: alter quidem ibidem credit Veritatem & possibilitatem, sed tanti esse precii ait, ut labore neutiquam dignum sit, & ejusmodi complura. Tamen non admiror. Nam secundum hoc tritum;

Quorum rationem non intelligimus, miramur,
Quæ verò pernoscere volupe est, rimamur.

Sed in Naturalibus quid vult homo delapsus à fonte Lucis in Tenebrarum ABYSSUM, præsertim verò, cujus sapientia in hoc studio Philosophico naturali sterilis, & sophistica est, & his plerisque stultis & ineptis hominibus hoc proprium est, rem intellectam statim contemnere; sed hi nesciunt, quod plura forsan quærenda adhuc sunt quàm possessa. Ergò rectè dixit Sencea in libro de Moribus: *Nondum felix es, si non te Turba deriserit.* Sed mea non refert, sive credant, sive contradicant, quæcunque ego de Transmutatione Metallorum scribo. Interea loci ego vel hoc uno satis contentus acquiesco, quod his meis vidi oculis & feci manibus. Enimverò, quod de se prædicant Philosophi, ego quoque hanc Sapientiæ æternæ scintillam, sive Lapidis Philosophorum Magnesiam Saturninam Catholicam, nec-non Ignem saxa perforantem manibus meis contrectavi, imò thesaurum tantæ æstimationis, ut ille vel precium viginti tonnarum auri æquaret. Quid quæris? Credo, quod vidi cum Tho-

mæ

mæ oculis in digitis, videlicet in rerum natura inter Adeptos etiamnum hac noſtra decrepiti mundi ætate illum Saturnum Secretiſſimum Hyperphyſico-magicum haberi atque non niſi ſoli cuipiam Chriſtiano Cabaliſtico cognitum eſſe. Atque beatiſſimum Medicorum cenſemus illum, cui innoteſcit hæc alma noſtri Mercurii Potio Medica, ſive Filii noſtri Æſculapii Medicina contra vim Mortis, contra quam aliàs nulla naſcitur Panacea in hortis. Cæterum Deus Opt. Max. non promiſcuè omnibus revelat mortalibus ſua Salomonis dona. Mira quippe ipſis apparent, ſi quando creaturam inſita ſibi potentia magnetica occulta conſpiciunt per ſui ſimile deduci in actum, exempli gratiâ, vis magnetica ingenita potentialis in ferro à magnete, vis magnetica in Auro à Mercurio, vis magnetica in Argento à Venere ſeu cupro, atque ita conſequenter in omnibus Metallis, Mineralibus, lapidibus, herbis & plantis, &c.

Præterea non immeritò quæram, quotuſquiſque Philoſophorum ſapientiſſimorum eſt adeò ſagax, ut vel dexterrimi ingenii ſui acumine capiat, quali obumbraculo facultas fœminæ cujuſdam prægnantis imaginativa tingens venenoſ. ſive monſtroſa vel intra momentum perficiat opus ſuum, dummodo ab externo aliquo Objecto in actum deducatur.

Credo equidem, permultos fore deblateraturos, quòd ſit opus Diaboli mortomagicum; ſe

ſtulti congerrones ſibi metuunt ab exſplendeſcente vera Veritatis luce, quâ efflictim feriuntur atque anguntur noctuarum oculi.

Quinetiam Sydera ſunt cauſa tactæ rei non contemnenda, etiamſi Ego vel Tu cæleſtes ipſorum influxus mente complecti neſciamus. Neque etiam Plantæ, quas terra nobis ſuppeditat, abjiciendæ ſunt, etiamſi Ego vel Tu ex ſignatura ipſarum externa neſciamus rectè dijudicare de effectu virium ipſis ingeneratarum, quas pro ſuâ potentiâ inſigniter exſerunt ad ſananda ac conſervanda corpora humana. Num idcircò cæteri quoque ad unum omnes ſunt Lumine interno læſi ac rudes omnium rerum abſtruſarum, quod Ego vel Tu caremus ſcientiâ, quomodo vires ad eundem finem creatæ in actum deducendæ ſint, & id genus millena alia. Tametſi tu ignoras ſplendorem in Angelis, candorem in cœlis, perſpicuitatem in aëre, limpitudinem in aquis, colorum varietatem in floribus, duritiem in lapidibus ac Metallis, proportionem in Animalibus, Imaginem Dei in hominibus regeneratis, Fidem in credentibus, Rationem in Anima, attamen in ipſis ineſt pulchritudo, qualis perpaucis mortalium eſt penitus perſpecta planeque cognita, &c.

Quidni verò poſſit ineſſe tam mira Virtus in Lapide Philoſophorum, quam quidem ego vidi, veruntamen propterea nolim, ut quis credat, iſtius ergò hunc meum eſſe ſcopum primarium, tanquam ſi filiis hujus ſeculi condignis æque atque indi-

indignis persuadere velim, ut in hoc elaborent opere; Minimè gentium; sed potius dehortabor curiosos Artis hujus indagatores omnes atque singulos, ut se sanctè abstineant ab istiusmodi periculosissimo Arcano tanquam ab aliquo Sancto Sanctorum, imò & accuratè sibi caveat Arcani studiosus à Pseudo-philosophorum lectione atque consortio. Atenim spero, me curiosis Naturalistis seu Physicorum Arcanorum investigatoribus satisfecisse, si modò impræsentiarum descriptum communico atque publico, quæcunque inter ELIAM ARTISTAM & ME peracta fuerunt de Lapidis Philosophorum Natura: quippe quod est Ens effulgentius Auroræ, aut Carbunculo, splendidius Sole aut Auro, pulchrius Luna aut Argento, usqueadeò ut hoc conspectum à Me Lumen ac Numen recreabile ac amabile nunquam ex Animi mei mente sit ullâ oblivione exstinguendum atquè delendum, etiamsi vel à nullis literatorum fatuorum aut illiteratorum asinorum ignorantium & non nisi sola Eloquentiæ fastuosæ coronâ ampullantium credatur. Nam sub hanc exulceratissimam Mundi maligni senectam nihil est à calumniis empæctarum adeò tutum securumque, quin ab Ignorantia debacchantium Cacozelotarum idiotica indignum in modum accipiatur ac traducatur. Tam longè autem istiusmodi tenebriones omnes à recto Veritatis calle aberrant, ut progressu temporis in suis ipsorum illaqueati erroribus miserè contabescant ac evanescant:

ſcant: Veruntamen aſſertio noſtra æterno Veritatis triumphatricis fundamento ſuperſtructa perſtat atque perſtabit ad conſummationem ſeculorum omnium uſque, etſi hæc Ars mortalibus nondum eſt cognita omnibus. Adepti namque Viri pro antiqua Experientiæ ſuæ fide aſſeverant, quod hoc naturale Myſterium (quod anxii multi ſiniſtrè quæſiverunt ac requiſiverunt) ſolum inveniendum ſit apud JEHOVAM Saturninè collocatum in Centro Mundi. Felices interim prædicamus illos, qui Artis adminiculo curant, qualiter lavare poſſint Philoſophicam hanc Reginam, ſive quomodo Terram Virgineam Catholicam in cryſtallino artificio Phyſico-magico circulare debeant, imò ut KHUNRADUS, illi ſoli & nulli præter ipſos alii videbunt coronatum Regem Philoſophorum, & Internè igneum prodire ex ſui ſepulchri vitrei Thalamo, in corpore ſuo glorificato igneo externo pluſquam perfecto cum omnibus Mundi coloribus, tanquam carbunculum lucentem, ſive cryſtallum diaphanum compactum & ponderoſum, Salamandram aquas exſpuentem atque ipſius beneficio in Igne Metalla leproſa (ut ipſemet ego ſpectavi) abluentem. Quid? quod illi videbunt Artis Spagyricæ ABYSSUM, ubi adeò diu in Minerali Regno Regia hujuſmodi Ars velut in gremio omnium tutiſſimo jam inde ab aliquammultis annis jacuit ac latuit. Taceo, quod illi quoque laudati Artis hujus filii genuini colluſtrabunt non tantum tale

Numcii

Numicii flumen, in quali olim Veneris juſſu ÆNEAS à Mortalitate ſua ablutus ac abſolutus, illicò in immortalem Deum transformabatur: Verum etiam fluvium *Pactoli* Lydium totum in Aurum tranſmutatum, ſimulatque in eodem ſe Midas Mygdonius laverat. Quinetiam illi Artis hujus rivales candidi ibidem ordine longo conſpicient partim DIANÆ nudæ Balneum & NARCISSI fontem atque Scyllam in mari ambulantem ſine veſtibus propter radios ſolis ferventiſſimos; partim etiam collectum à ſe Pyrami Thisbeſque ſanguinem, cujus ope mora condida tinguntur in rubra; partim quoque ADONIDIS ſanguinem ab deſcendente Veneris Dea tranſformatum in Anemonæ roſam; partim etiam AJACIS ſanguinem, ex quo pulcherrimus Hyacinthi flos enaſcebatur; partim quoque ſanguinem *Gigantum* à Jovis fulmine ictorum; partim etiam effuſas ALTHEÆ lachrymas, quando ſuas ipſa ſibi veſtes aureas exutas deponebat; partim quoque guttulas ab decocta aqua MEDEÆ, ex quibus ſtatim gramina ex terra procreſcebant; partim etiam Potionem MEDEÆ coctam ex variis herbis perpetuo triduo in plenilunio collectis ad ſanationem patris ſenis Jaſonis;partim quoque Medicinam ÆSCULAPII; partim etiam Folia cujus ſapore tota GLAUCI natura mutatur in Neptunum; partim quoque ſuccum JASONIS expreſſum, cujus beneficio ipſe in terra Colchorum accipiebat VELLUS

LUS AUREUM, posteaquam propter illud generosè in Campo Martis non sine vitæ periculo armatus depugnaverat; partim etiam *Hesperidum* hortum, ubi ex arboribus *Mala* decerpi *aurea* possunt;partim etiam HIPPOMENEM cum ATALANTA pro palma certatim decurrentem eandemque Tribus Malis aureis à *Venere* donatis retardantem pariter atque superantem; partim quoque *Cephali* Auroram; partim etiam *Romulum* à Jove transformatum in Deum; partim quoque Animam *Julii Cæsaris* à Dea Veneris in Cometam transfiguratam atque inter sidera collocatam; partim etiam serpentem Junonis *Pythonem* post Deucalionis diluvium ex terra putri à solis radiis calefacta enatum; partim etiam IGNEM à quo MEDEA septem candelas accendebat; partim quoque LUNAM à Phaëtontis incendio inflammatam; partim etjam arefactum OLIVÆ surculum denuò virescentem cum Baccis, imò novellam ac tenellam OLIVÆ arborem; partim quoque *Arcadiam*, in qua Jupiter ambulare assolebat; partim etiam PLUTONIS habitaculum, ad cujus vestibulum Cerberus triceps excubabat; partim quoque illum MONTEM, ubi HERCULES membra sua omnia à matre accepta super lignum exurebat, & Patris verò partes permanebant fixæ atque in igne incombustibiles, & nil de ipsius vita disperdebatur, sed ipse tandem in Deum transmutabatur. Adde quod illi germani Philosophorum

vero-

verorum filii ad extremum introibunt in TEMPLUM Domus rusticæ transformatæ, cujus Tegmen ex Auro fuerat fabrefactum puro. Certè facere non possum quin adhuc semel voce exclamante dicam cum Adeptis: O felix terque felix ille Artifex, qui consequitur à clementissima summi JEHOVÆ benedictione Artem conficiendi præparandique SAL istud quasi divinum, cujus efficaci operatione Corpus Metallicum sive Minerale corrumpitur, destruitur, demoritur: Anima tamen ipsius interim revivificatur ad gloriosam Corporis Philosophici Resurrectionem. Quinimò felicissimus hominis illius filius, qui Artem Artium isthanc ad Dei gloriam suis exorat ac impetrat precibus. Enimverò certum est, quod nullo hoc Mysterium modo alio sciatur, nisi è fonte fontium Deo hauriatur ac imbibatur. Quocirca quilibet serius Artis hujus inæstimabilis Amator hoc sibi solum negocii præcipui dari credat, ut perennibus fidei vivæ votis precibusque in omni opere suo imploret sollicitetque almam Spiritus Sancti gratiam. Dei namque solius est mos solemnis, ut candidè liberaliterque nemini Dona ac Bona sua nisi solis candidisque liberalibusque ingeniis sive Mediatè sive Immediatè communicet. Hac namque Pietatis Practicæ viâ sanctâ omnes Artium arduarum inquisitores inveniunt, siquando in opere suo se Theosophicè per Colloquia cum JEHOVA solitaria corde & ore puro religiosè exercent. Cœlestis namque SO-

PHIA

PHIA amicitiam quidem noſtram ambit, monſtrando & offerendo nobis ſuos pleniſſimos gratioſæ bonitatis ac benevolentiæ rivulos eoſque nunquam exhauriendos. Atqui felix ille, cui ab uno aliquo hujus Arcani Adepto monſtrabitur Via Regia, quâ eundum ſit. Præſcire ſanè mihi videor, me hac Præfatiuncula non omnibus ex æquo Lectoribus ſatiſfeciſſe, perinde tanquam ſi ego præſumam ipſos docere Artem mihi ipſimet incognitam, de quorum tamen parte bonâ meliora ſpero. Inſtituti namque fuit mei, Vobis non niſi quandam enarrare Hiſtoriam. Itaque bibite, Amici mei, ex ſequente Dialogo ſeu ſcaturiente Colloquio vobis à me benevole propinato, quoadusque omnem mentium veſtrarum ſiticuloſarum ſitim reſtinxeritis atque expleveritis. Nullus enim dubitârim, quin hoc Sapientiæ divinæ ſtudium vobis fuerit quovis Nectare atque Ambroſiâ dulcius. Nihil aliud communicabo, nihil commune habeo, niſi illud Jul. Cæſ. Scaligeri, *Sapientum finem eſſe Sapientiæ Communicationem*, juxta illud Gregorii Nyſſeni: *Qui natura bonus eſt, idem & omnino cum aliis ſua bona libenter communicat. Proprium enim bonorum eſt, aliis prodeſſe.*

CAP.

Cap. II.

De hujus Arcani Magni Veritate legitur in diversis illustrium virorum scriptis, inter quos præter cæteros sunt subsequentes.

PARACELSUS

De Signatura Rerum Naturalium lib. 9. folio 358. sic scribens:

PHysicorum Tincturæ verum est signum, quod per ipsius vim transmutativam, omnia mutentur imperfecta Metalla, scilicet Alba in Argentum & Rubra in Aurum optimum, si minima modò pars hujus Medicinæ benè præparatæ in Crucibulum injiciatur super Metallum liquefactum, &c.

Ibidem.

Nam invincibile Astrum Metallorum vincit omnia, & mutat in Naturam sibi similem, &c. Hoc Aurum Argentumque nobilius & melius est isto, quod è fodinis petitur Metallicis, ut præparentur ex ipso Arcana Medicinalia.

Ibidem.

Ergò dico, quod quilibet Alchimista, qui Auri habet Astrum, omnia tingere possit Metalla rubra in Aurum, &c.

Ibidem.

Nostra verò Tinctura Auri, Astra in se habet, est fixissima substantia, & in multiplicatione immutabilis. Est pulvis habens colorem ruberrimum, ferè croceum, tota tamen corporalis substantia, est liquida ut Resina, perspicua ut crystallus, frangibilis ut vitrum, est coloris Rubinati & maximi ponderis, &c.

Item legite in PARACELSI *Cœlo Philosophorum.*

Item Paracelsus lib.7. de naturalium rerum transmutatione.

Transmutatio est Mysterium Magnum naturale, Metallica, & non contra Naturæ cursum, neque Dei ordinem, ut tamen multi hominum de ea falsissimè judicant. Nam Imperfecta Metalla sine hoc Philosophorum Lapide neque in Aurum, neque in Argentum mutantur.

Paracelsus in Manuali de Lapide Philosophorum Medicinali.

Lapis noster est cœlestis Medicina & plus quàm perfecta, quia illa omnes abstergit Metallorum sordes, &c.

HEIN-

HEINRICUS KHUNRADUS

in suo Amphitheatro Sapientiæ æternæ fol. 147.

Sum diu peregrinatus, invisi alios, quos Experientia aliquid scire, ac judicio valere confirmato autumabant, nec semper frustra, &c. (inter quæ, Deum testor, ordinatione mirabili, ab Uno habui LEONEM viridem catholicon, & SANGUINEM LEONIS, hoc est, AURUM non vulgi, sed PHILOSOPHORUM, oculis vidi meis, manibus tetigi, linguâ gustavi, naribus olfeci. O quàm mirabilis Deus in operibus suis!) præparata, inquam, dono dederunt, quibus apud proximum meum egenum in casibus desperatissimis, fructuosissimè sum usus, & modos præparandi (JEHOVÆ instinctu misericordis) sincerè revelârunt, &c.

Ibidem.

Hæc Methodus mirabilis, quam dedit mihi Deus mirabilis; hæc via, quâ ambulavi, solus, inquam, Deus, immediatè & mediatè, subdelegatè tamen Natura, Ignis, Ars, Magistri tam Vivi, quam muti, Corporales & Spirituales boni, vigilando ac dormiendo dedit mihi, &c.

Item lege fol. 202.

Non scribo fabulas, manibus tractabis, oculisque videbis tuis AZOTH, scilicet Mercurium

Philosophorum Catholicon; qui cum Igne Interno & Externo, harmonia tamen sympathetica, cum Igne Olympico ob necessitatem inevitabilem, Physico-magicè unito, ad Lapidem nostrum consequendum, solus Tibi sufficit, &c.

Ibidem.

Videbis LAPIDEM PHILOSOPHORUM, Regem nostrum & Dominum Dominantium prodire ex sepulchri vitrei sui THALAMO à THRONO, in scenam mundanam hanc, in corpore suo glorificato, hoc est, regeneratum & plusquam perfectum! Videlicet Carbunculum lucentem, splendorem temperatissimum, & cujus partes subtilissimæ ac depuratissimæ concordi mistionis pace, in Unum inseparabiliter sunt ligatæ, summeque æqualem, diaphanon ut crystallus, compactum & ponderosissimum, facillimæ fusionis in igne, ut Resina, & ante Hydrargyri fugam, sicuti cera, attamen absque fumo fluentem, Corpora solida & clausa ingredientem ac penetrantem, sicuti Oleum papyrum, in liquore quovis dissolubilem, & liquescentem eique commiscibilem, friabilem ut VITRUM: in pulvere croceum, in Massa verò integra, instar Rubini rubentem: (quæ rubedo, perfectæ fixionis & fixæ perfectionis est, Signatura) permanenter colorantem, aut tingentem: in tribulationibus examinum quorumvis, etiam Sulphuris adustivi, & aquarum comedentium tentationibus, ignis-

que

que persecutione vehementissimâ, fixum, semper durantem & incremabilem, ac Salamandri instar permanentem, &c.

Ibidem.

Lapis Philosophorum Mundo majore, in partibus illius, fermentatus, ratione fermenti transformat se, in quodcunque voluerit, &c. Hinc filii doctrinæ, aliquantulum nosse poteris, cur Philosophi AZOTH suo nomen imposuere Mercurii, qui corporibus adhæret, &c. *Ibidemque.* Fermentatur cum Metallis, videlicet, Lapis, in albedine existens summa cum Argento puro ad album: LAPIS verò sanguineus cum auro obryzo ad rubrum; estque Opus hoc trium dierum, &c.

HELMONTIUS *de Vita æterna fol.* 590.

Enimverò vidi illum aliquoties, meisque contrectavi manibus, &c. *Vide ibidem.* Hunc ergò quadrantem unius grani Chartæ involutum projeci super uncias octo argenti vivi fervidi in crucibulo, & confestim totus Hydrargyrus, cum aliquanto rumore stetit à fluxu, congelatumque resedit instar flavæ ceræ, post fusionem eum ejus, flante folle repertæ fuerunt octo unciæ Auri purissimi, granis undecim minus; Itaque unum granum istius pulveris transmutarat in Aurum optimum partes argenti vivi sibi æquales 19186; inter terranea ergo reperitur præfatus pulvis, quo-

dammodo similis, qui ferè infinitum Metallum impurum transmutat in aurum optimum sibi uniendo ab Ærugine rubigine, carie & Morte defendit, ac velut immortale facit, contra omnis Ignis & Artis torturam, transfertque in virgineam puritatem Auri, requirit saltem fervorem, &c.

Idem Helmontius de Arbore Vitæ f. 630.

Cogor, credere, Lapidem Aurificum & Argentificum esse, quia distinctis vicibus, manu mea unius grani pulveris, super aliquot mille grana argenti vivi ferventis projectionem feci, adstanteque multorum coronâ nostri omnium, cum titillante admiratione negocium in igne successit, prout tibi promittunt libri, &c.

Ibidem.

Qui mihi primum dabat pulverem aurificum, habebat saltem ad minimum, ejus tantundem, quantum ad ducenta millena librarum Auri commutanda sat foret, &c.

Ibidem.

Dabat enim mihi fortè semigranum illius pulveris, & inde Unciæ novem atque $\frac{3}{4}$ Argenti vivi transmutatæ sunt. Istud autem Aurum dedit mihi peregrinus unius vesperi Amicus, &c.

Præterea

Nobilissimus, Excellentissimus, Virque in Ar-

tè Vulcanica Expertissimus Dn. THEODORUS KETJES, Doctor atque Practicus Medicinæ felicissimus AMSTELDAMI hujus dedit mihi MONETÆ Momentaneæ Figuram, uti legitur

Item

Sic etiam legitur, quod annis LX. Alexander SCOTUS ejusmodi projectionem fecit, in Civitate celeberrima COLONIÆ & Hanoviæ, &c.

Præterire non possum exempla notatu digna de possibilitate Transmutationis.

Lege Extractum ex Epistola scripta Dn. Doct. KUFFLERI verum.

Küfflerus: Pro primis in meo inveniebam Laboratorio Aquam Fortem. Pro secundo iterum aliam in Laboratorio *Caroli de Roy*, istam Aquam Fortem superfundebam super Solis calcem scilicet Auri vulgari modo præparatã, & post tertiam cohobationem, sublimavit secum Auri Tincturam in Retortæ collo, quam cum Argento, vulgari modo, præcipitato miscebam; & vidi, quod unius unciæ Auri sublimatæ Tincturæ, in Crucibulo cum ordinario fluxu, transmutavit, ab

duabus unciis argenti præcipitati, unciam unam & semis in aurum optimum, tertia verè pars argenti adhuc restantis, Aurum erat album & fixum, cæteræ verò partes duæ erãt argentum optimum in omni ignis examine fixum. Hæc mea est Experientia, posthac verò nunquam talem reperire potuimus Aquam Fortem: & Ego HELVETIUS hoc vidi Aurum absq; tinctura, Album.

Item

Adhuc aliud Exemplum rarum Anno 1664. Hagæ Comitis factum ab Argenti-fabro quodam, cui nomen est GRIL, quemadmodum ille per Spiritum Salis non vulgari modo præparatum maturavit PLUMBUM, ut ex libra una tres acceperit partes Argenti optimi, unciasque duas auri fixissimi.

Hagæ Comitis quidam Argentifaber & Alchymiæ discipulus multum exercitatus, secundum naturam Alchymiæ verò homo pauperrimus abhinc aliquot annis ab amico aliquo mihi optimo, scilicet panni tinctore *Johanne Casparo Knöttnero* petebat Spiritum Salis non vulgari modo præparatum. Cui Knöttnero danti ac sciscitanti, *Utrum esset isto Spiritu Salis accepto usurus ad Metalla, nec ne*, Grillus, *ad Metalla*, respondebat, & postmodum superfundebat hunc Spiritum Salis super plumbum, quod ponebat in vitream patinam usualem ad condituras seu confectiones. Elapso verò duarum septimanarum tempore apparebat ipsi

ipsi supernatans curiosissima, splendidissima Stella argentea, quasi ab ingeniosissimo artifice cum Circulo parata: Unde Grillus ille gaudio ingenti perfusus, nobis significavit, se jam vidisse Stellam signatam Philosophorum, de qua fortasse in Basilio legerat. Ego aliique Viri multi honesti adspiciebamus maxima cum admiratione hanc stellam Spiritui Salis supernatantem, in fundo interim remanente plumbo coloris cineritii & ad instar spongiæ tumefacto: atqui interjectis septem vel novem diebus, mense Julio à maximo aëris calore humiditas illa Salis Spiritus absumpta evanescebat, stella verò fundum petebat, atque se iterum super plumbum istud spongiosum terreum ponebat. Id quod admiratione dignum, & à non paucis spectatoribus conspectum fuit. Grillus denique ille sumptam istius cinerei plumbi partem cum adhærente stella, sub Testa cupellavit, & inveniebat ex libra plumbi hujus una uncias duodecim Lunæ cupellatæ, & ex his XII. unciis adhuc uncias Auri optimi duas. Atque ego Helvetius etiamnum commonstrare possum nonnihil hujus plumbi spongiosi cum stella adhuc adhærescente, & præter stellæ folia quoque Argentum Aurumque ex ipso factum. Quod quum subdolus pariter atque stolidus ille Grillus isti *Knöttnero*, an suo usus Spiritu Salis esset, indicare noluerit, sed identidem attentaverit, num addiscere ex ipso artem conficiendi posset, *Knöttnerus* laudatus interjecto aliquammulto tempore, qualem

Salis Spiritum (instructus quippe variis ejusdem erat generibus) ei communicâsset, oblitus fuit, nesciens eundem tam citò reperire; interim ipse tandem cum tota sua familia est peste correptus & exstinctus, alter verò in aquis submersus vitam cum morte commutavit; sed nemo indagatorum post utriusque obitum artem conficiendi similiter illis ambobus adinvenire potuit. Certè movet admirationem, quod Interna Plumbi Natura à simplici Spiritus Salis maturatione tam nobili forma externa appareat; neque minore etiam admiratione animos mulcet, quod Lapis Philosophorum mirificus ocyssimè Metalla transmutare possit, utpote cujus virtus potentialiter insita, perinde ut in ferro à magnetis contactu, in actum deducatur. Sed de his satis pro Artis filiis.

CAP. III.

Quum promissa, quantò citius implentur, tantò gratiora habeantur, ego procul ulla dilatione evestigiò ad destinatum mihi pollicitanti scopum meæ Historiæ referendæ revertar, de qua sic habetote:

HAgæ Comitis in ædes meas horâ aliquâ pomeridianâ VI. Calend. Januar. seu XXVII. Decembris ann. à salutifera Christi nativitate cIↃ. IↃ C LXVI. advenit vir quidam mihi quidem planè ignotus, sed honesta gravitate pariter atque seria autoritate comitatus, plebejo amictus habitu

habitu similiter Memnonitæ cuipiam, staturâ prędituѕ mediocri, facie longiuscula eaque nonnullis morbillorum puncturis resperſâ, crinibus quidem nigerrimus, minimè tamen crispis, mento imberbis, ætatisque suæ agens annum præterpropter tertium quartumve supra quadragesimum, oriundus, quantum conjecturâ assequi possum, ex Batavia Septentrionali, vulgò dicta *Nord-Hollandia*.

Finita salutationis comitate, novus hic hospes maxima cum reverentia à me petebat, ut sibi darem liberum ad me aditum, quippe qui Artis Pyrotechnicæ causâ meum noluisset neu potuisset præterire domicilium, adjiciens, se non tantum jamdudum tentâsse ad me forsitan vel per officiosam amici cujusdam operam provisere, verùm etjam aliquos Tractatulorum meorum perlegisse, nominatim verò illum, quem contra Dn. DIGBÆI Pulverem Sympatheticum edidissem atque in eo meam de Vero Mysterio Philosophico dubitationem prodidissem. Hac itaq; capillata occasione arreptâ, ille ex me quærebat, annon credere possim, in Rerum Natura adhuc loci dari tale Mysterium Magnum, qualis beneficio Medicus morbos valeat universaliter curare omnes, nisi æger jam laboraret defectu vel pulmonis, vel jecoris, vel consimilis nobilis alicujus membri principalis. Ad quod ego respondi: Tale remedium est Medico omni apprimè necessarium, sed nemo hominum quisquam scit, qualia & quanta sint

Secreta

Secreta adhuc recondita in Natura, neque per totam vitam meam ego unquam talem vidi Adeptum, tametſi multa legi ac relegi in Philoſophorum ſcriptis de rei vel Artis veritate. Quin etiam perquirebam ex ipſo, Annon ipſe ceu colloquens de Medicina Univerſali, Medicus eſſet: ſed ille reſpondens per inficiationem, profitebatur, ſe non eſſe niſi fuſorem orichalci, atque jam inde ab ineunte vitæ ſuæ ætate teneriore ex Amico ſuo multa viſu rara cognoviſſe & cumprimis rationem eliciendi per Ignis torturam ex Metallis Arcana Medica, atque iſtius cauſâ ſe etiamnum eſſe amatorem prænobilis illius Scientiæ Medicinalis. Cæterum longè poſt alios Diſcurſus de Experimentis Igneis in Metallis ſic ille EIAS ARTISTA me interpellavit: Nonne Tu (ſi quando alicubi iſthoc Summum conſpiceres Secretum, ſcilicet *Lapidem Philoſophorum*) ipſum cognoſceres, utpote qui volutatus es in ſcriptis variorum Chymicorum præcellentiſſimorum de Ejuſdem ſubſtantia, colore effectuque miro? Cui reſpondi: Neutiquam. Licet enim de eo legerim in Paracelſo, Helmontio, Baſilio, Sendivogio conſimilibuſque Adeptorum exſtantibus literarum monumentis, nullus tamen putârim, à me Philoſophicam Materiam, etiamſi eam coràm præſens præſentem viderem, agnoſci poſſe, utrum ipſa eſſet vera, necne. Interea loci expromſit ille è ſuo marſupio pyxidem eburneam artificioſiſſimè fabrefactam, in qua poſſidebat tria ponderoſa fragmenta

gmenta grandiuſcula ferè parvam juglandem æquantia, qualia coloris erant vitrei, ſubpällidi Sulphuris, quibus interiores adhærebant ſquamæ crucibuli, in quo liquefacta fuerat hæc nobiliſſima ſubſtantia, quippe quantæ æſtimatio fortaſſe foret ad xx. tonnas Auri excretura. Poſteaquam autem fideicommiſſarium illud Lapidis iſtius κειμήλιον per horæ ferè quadrantem his manibus meis tenueram atque ex ore proprietarii philoſophico multa ſcitu digna de miro ejuſdem effectu ad Corpora humana atque metallica combiberam, animo ſanè triſtiſſimo efflictimque afflicto hunc Theſaurum Theſaurorum ego illi domino poſſeſſori, qui eundem mihi pro temporis tantillo utendum dederat, reddidi, idque tamen more vincentium ſemetipſos non ſine tanta, quantâ par erat, actione gratiarum maxima. Sub hæc roganti hominem, Quî fieret, ut hic Lapis ipſius Philoſophicus (quùm aliàs legiſſem, Lapides Philoſophorum eſſe condecoratos colore rubinato ſive purpureo) eſſet colore imbutus ſulphureo? ipſe mihi reſpondebat: O Domine, hoc nihil facit ad rem. Materia quippe eſt ſatis matura. Porrò deprecante me ipſum, ut pro præmio memoriaque ſempiterna mihi donare vellet fruſtulum Medicinæ pyxidi incluſæ in forma ſeminis coriandri, abnuebat reſpondens: O minimè! Hoc namque mihi licitum non eſt, etiamſi tot Ducatorum aureorum mihi refundere velles, quot capere poſſet tota hæc tua camera plena, idque non propter

Ma-

Materiæ precium, sed ob aliam quandam consequentiam; Imò certè, si possibile esset, ut Ignis ab Igne comburi posset, ego protinus totam hanc substantiam exhibitam coram oculis tuis in edaces Vulcani flammas conjicerem. Paulò pòst verò eundem interrogantem, an ego non aliam etiamnum insuper haberem Cameram, cujus fenestrarum prospectus ac situs à platea esset publica aversus; illicò introducebam hunc Phœnicem seu Avem in his terris spectatu rarissimam in Cameram meam optimè exornatam, qui tamen antè intrandum suos (prout in patriis est Hollandorum moribus) non excutiebat calceos quantumvis multum nive madentes. Cogitabam quidem ego inibi tunc temporis: Forsitan ille jam pro me Thesaurum quendam habebit paratum; sed spes mea decollavit. Enimverò ille à me statim petebat frustulum optimæ monetæ aureæ, atque interim Pallium suum atque Tunicam pastoritiam deponebat, nec-non Thoracem aperiebat, sub cujus indusio in serico linteo viridi gerebat quinque magnas pendentes Taleolas aureas complentes magnitudinem interioris spacii orbis stannei, ubi inter conferendum respectu coloris atque flexilitatis inter ipsius Aurum atque meum maxima elucebat differentia. Istis autem ille stylo ferreo verba sequentia, quæ ad preces meas mihi elargiebatur describenda, inscripserat:

1.
AMEN
Heylig, Heylig, Heylig
is de Heer onſen God,
want alle dingen ſijn
ſijner Eeren vol.

Leo : Libra :

2.
JEHOVÆ
mirabilis Sapientia
mirifica, in Naturæ li-
bro Catholico.

Ick ben gemaeckt
den 26. Auguſti
Ao 1666.

☉. ☿. ☽.
Deus mirabilis,
Natura Arſque
Spagyrica
Ni-hilum
fruſtra fa-
ciunt.

Sacer, Sancte, Spiritus.
Hallelujha, Hallelujha,
Phy Diabolo!
Ne loquaris de
Deo abſque lumine,
Amen.

Æterno, inviſibili,
Unitriuno, Soli Sapienti
Omnium Optimo, &
omnipotenti Deorum
Deo, Sancto, Sancto,
Sancto, Gubernato-
ri, Conſervatori
merito lau-
dando

Præterea quum ego admiratione affectus ex ipſo ſciſcitarer : Mi Domine, dic mihi quæſo, unde hæc eſt tibi maxima totius Mundi ſcientia? Ipſe

Ipſe reſpondit; Se ex Amici cujuſdam communicatione extranei talia magnalia accepiſſe, qui per aliquot dies hoſpitatus in ipſius ædibus fuiſſet, profitendo, ſe eſſe Artis amatorem, atq; veniſſe ad condocendum ipſum Artes varias, ſcilicet, quomodo præter alia, ex ſaxis atque cryſtallis pulcherrimi conficiantur lāpides multò pulchriores Rubinis, Chryſolithis, Sapphiris & id genus aliis. Item quomodo intra quadrantem horæ crocum Martis præparare poſſit, cujus unica doſis infallibiliter dyſenteriæ peſtilentiali medeatur; præterea quoque Liquorem Metallicum, cujus ope intra quatriduum omnem Hydropis ſpeciem certiſſimè curare polleat: nec non limpidam quandam Aquam melle dulciorem, cujus adminiculo Tincturam Granatorum, Corallorum vitrorumque omnium ab artificibus conflatorum intra duarum horarum ſpacium in arena duntaxat calida extrahere poſſit, & conſimilia plura, quæ ego non obſervavi neu memoriæ mandavi, eò quod Intentio mea ferebatur plus ultra, nimirum ad Artem exprimendi tam nobilem ſuccum ex Metallis ad Metalla, ſed umbra in lymphis prærìpiebat cani bolum carnis. Inſuper quoque mihi narrabat ARTISTA, ſuum Artis Magiſtrum ab ipſo petiiſſe, ut ipſe adferret Vitrum aqua pluviali plenum, in quam ipſe perpuſillam pulveris albiſſimi quantitatem immiſcuit, jubendo, ut ego (pergit commemorare hic magiſtri illius diſcipulus) ab Argentifabro peterem Unciam unam Argenti

cupel-

cupellati laminatam, quod intra horæ quadrantem fuit similiter glaciei in aqua calida liquefactum. Tum confestim ille mihi hujus sui à se accelerati haustuli dimidium propinabat, quod potionis genus tantum non sapiebat saporem lactis dulcis, unde mihi videbar evasisse valde hilaris.

Quibus enarratis, continuò ab ipso requirebam, in quem alter ille hoc egisset finem? Numnam Potio fuisset Philosophica? Ad quod mihi ipse respondebat: Te adeò curiosum esse non oportet.

Deinceps ab eodem mihi referebatur, quomodo ipse jussu laudati Artistæ à pariete desumsisset plumbeam cistam pluvialem, & quando plumbum in olla liquefactum nova fuerat, Artista ille ex suo sacculo depromsisset capsulam pulveris sulphurei plenam, cujus aliquantillum saltem simul atque idem cum cultri mucrone, in istud plumbum liquefactum injecerat, ac statim jusserat, ut follibus duobus Ignis fortiter à nobis inflaretur ad excitandam flammam strenuam; ipse paulò pòst ex olla Aurum effudit optimum super lapides rubros, qui in culina erant.

Commodùm ego (addebat narrator hic mihi jucundissimus) isthanc Veritatem Transmutationis Metallorum conspexeram, quum tremore admirationis ita obstupefactus fui, ut ferè verbum proloqui nescirem. Sed magister ille mihi rursus animando dixit: Confidens modò esto contentus; decimamque sextam hujus Massæ partem,

quam pro memoria conſervabis, tibi abſcinde, reliquas autem quindecim partes elargire diſtribuendas inter pauperes, & feci audiens dicto.

Quippe ipſe (ni fallor memoriâ) iſtiuſmodi Eleemoſynam magnam in Sparrendamenſem erogavit Eccleſiam; Utrum autem diſtinctis dederit vicibus, nec ne; vel numeraveritne in Auri ſubſtantia, an Argenti, ex ipſo non perquiſivi.

Ad poſtremum autem ille (ut ipſe de ſuo mecum colloqui pergebat magiſtro) me perdocuit hanc Artem divinam magnam.

Conſummatâ igitur omnium jam in medium allatorum narratione, humillimè ipſum deprecatus ſum, ut Tranſmutationis effectum ſuper impura Metalla mihi monſtraret ad reddendum me certiorem de iſtis ab ipſo mihi narratis & ad confirmandam mihi fidem ſecurè credendi veram Veritatem rei. Sed ipſe tali cum diſcretione me, ut repulſam ferrem, dimiſit, adpromittendo tamen, ſe fore poſt tres rediturum ſeptimanas, ac mihi quaſdam in Igne monſtraturum Artes curioſas pariter atque Modum projiciendi, hac tamen proteſtationis lege, ſi ſibi licitum tunc foret. Elapſis tribus hebdomadibus ille, prout condixerat, reverſus me domi meæ invitavit ad prodeambulandum ſecum per horam unam alteramve, ut & ambo fecimus, habentes inter exſpatiandum quoſdam Diſcurſus de Naturæ Secretis in Igne, ſed interim ille facundus comes in via erat verborum de Secreto Magno cædendorum præparcus,

aſſe-

asseverando, quod hoc singulare Mysterium spectaret non nisi ad magnificandam solam gloriosissimi Dei famam dulcissimam, & quod hominum paucissimi cogitarẽt, quomodo sese ipsi per sua Opera tanto Deo condignè sacrificarent, haud secus ac si fuisset Pastor Ecclesiæ. Ego verò interea loci identidem ipsius aures sollicitavi, ut mihi Metallicam monstraret Transmutationem. Quid? quod obsecrabam resecrabamque ipsum, ut dignaretur mecum cibum caperè, atque in ædibus meis satis amplis pernoctare, usquadeò ut vix ullus rivalis seu amator persuadentioribus uti potuisset verbis ad adducendum quandam Amasiam in voluntatem gratificandi sibi præ aliis; sed ille tantæ constantiæ spiritu agitabatur, ut omnia mea molimina evaderent frustranea. Intermittere tamen non potui quin ipsum denuò alloquerer sic: Mi Domine, tu vidisti Laboratorium meum satis expeditum, ut mihi Transmutationem Metallicam commonstrares. Quicunque enim est stipulanti adstipulatus, eidem se obligavit. Immò verò respondebat ipse, cum hac exceptione sum ego tibi nonnulla post reditum meum participanda pollicitus, si mihi non foret interdictum, sed licitum.

Sub quæ omnia atque singula gratis tentata, ipsi instanter obnixéque supplicabam, ut (si nollet neu ratione cœlestis interdicti posset mihi monstrare expetita) mihi saltem tantillum sui Thesauri donaret, quantillum sufficeret ad transmutandum quatuor grana Plumbi in Aurum. Ad

quas preces ipse paulò post effundens flumen Misericordiæ Philosophicæ, mihi frustulum dedit æquans magnitudinem seminis raparum, dicendo: Accipe de maximo Mundi Thesauro, quem paucissimi Regum Principumve magnorum nunquam videre potuerunt. Atqui dicenti mihi: Mi Domine, hoc tantillum frustuli minimi fortasse non* foret sufficiens tingendis quatuor Plumbi granis; respondebat ipse: Redde illud mihi. Sed simul atque illud ipsi spe reddideram maxima recipiendi particulam aliquanto majorem, ipse istud sui pollicis ungue dissectum, in ignem conjecit frustillum ejus unum, alterum verò chartæ cæruleæ involutum reddidit mihi dicens: Adhuc sufficit tibi. Ad quod sane tristissimo vultu perplexoque animo respondebam: Ah Domine! quid hoc sibi vult? Antea dubitavi, & jam credere non possum, quod tam minima istius Medicinæ quantitas sit suffectura ad transmutanda quatuor plumbi grana. O si Tu, respondebat ipse, non rectè in tigillo potes tractare plumbum propter nimiam quantitatem, tunc sume drachmas duas, vel unciam semis, vel paulò plus plumbi; Tingi namque plus non debet quàm potest. Cui dicebam; Me hoc ægrè posse credere, quod tam parum Tincturæ foret tantam plumbi substantiam transmutaturum in Aurum. At ipse respondebat: Verum est quod dico. Interim ego maxima cum gratiarum actione Thesaurum meum diminutum atque in superlativo gradu concentratum in capsu-

lam

lam meam inclusi, dicendo; Me hoc fore postero die periclitaturum, ejusdemque indicium nemini hominum cuiquam unquam facturum. Non sic, non sic, respondebat ille, sed omnia, quæ ad Dei omnipotentis gloriam tendunt, singulariter Filiis Artis indicare debemus, ut Theosophicè vivant & Sophisticè neutiquam moriantur.

Postmodum sum ego ipsi confessus; Me, quum massam Medicinæ ipsius in manu mea habuissem, eo temporis articulo, an inde nonnihil mihi possem digiti ungue deradere, tentasse, sed fortasse non nisi Atomum quandam invisibilem arripuisse; & verò (quum unguem expurgassem, & collectam in chartæ involucro materiam in plumbum liquefactum injecissem) nullam vidisse Auri Transmutationem, sed totam ferè plumbi massam ex crucibulo in auras avolâsse, substantiam autem relictam in terram fuisse vitream transmutatam. Ad quæ inaudita ipse ridens dixit: Tu dexterius potuisti furtum patrare quam Tincturam applicare. Demiror, quod tu adeò expertus in Igne, non melius intelligas Plumbi fumi naturam. Quippe si prædam tuam saltem involvisses in ceram flavam, ut conservata à plumbi fumo fuisset, tunc ita potuisset se penetrare in Plumbi fundum, ut hoc transmutasset in Aurum. Sed jam in fumo peracta Operatio Sympathetica fuit, atque Medicina ita cum fumo permixta avolavit. Enimverò omne Aurum, Argentum, Stannum, Mercurius, consimiliaque Metalla à vapo-

ribus corrumpuntur plumbeis, & redduntur similiter vitro fragili. Interea loci meum exhibui ipsi crucibulum, qui inter perspiciendum relictam substantiam, deprehendit adhærentem crucibuli parietibus croceam Tincturam pulcherrimam, dicens: In crastinum hora nona ad te rediturus, monstrabo, quod Medicina tua plumbum debeat transmutare in Aurum. In qua ipsius pollicitatione securus acquievi. Interim tamen vehementer etiam atque etiam petebam ab ipso Informationem, An hoc Opus Philosophicum paretur amplis nummorum expensis ac longa longi temporis morâ. O amice, respondebat ille, tu perquàm accuratè affectas scire omnia; hoc tamen tibi aperiam, nullum posse obesse sumptum, neque ullum tempus longum. Quod verò ad Materiam, ex qua nostrum perficitur Arcanum, attinet, resciscas velim, duo duntaxat Metalla ac Mineralia dari, ex quibus præparetur, sed quia multò abundantius in istis Mineralibus Philosophorum Sulphur suppetit; Ergo ex Mineralibus conficitur. Vicissim autem ex ipso quæsivi; Quale esset Menstruum, & utrum in vitris, an verò in crucibulis fieret operatio, respondebat; Menstruum esse Sal quoddam cæleste, sive cælestis virtutis, cujus beneficio Philosophi terrenum Corpus Metallicum duntaxat solvunt, solvendoque mox educitur Nobile Elixirium Philosophorum. In crucibulo autem à principio ad finem usque in Igne aperto perficitur operatio: Opus verò totum

tum non diutius nisi quatriduo & inchoatur & planè consummatur, in quod Opus totum non impenduntur impensæ plures tribus florenis. Addebatque, quod neque Minerale ex Quo, neque Sal per Quod, magni sit precii. Regerenti autem mihi: Mi Domine, hoc est mirum, quippe quod repugnat variorum Scriptis Philosophorum, conscribentium,ad minimum esse huic Operi elaborando impendendos septem aut novem menses; respondebat: Solummodò ab Adeptis veris subintelliguntur Philosophorum scripta vera. Ergo de Tempore nil certi tamen scribere voluerunt, imò nemo Artis amatorum sine communicatione alicujus Adepti veri in æternum non inveniet Artem præparandi hoc Mysterium; cujus respectu ac ratione etiam ego à Te, Amice, peto, ut (quia Operis veri vidisti Materiam)ne Te obliviscaris & tua in Igne bona ne amittas inhians hujus Artis perscrutationi; nunquam enim eam invenies. Cui dicebam: Mi Domine, quia quanquam ita ille Tibi, ut Tu mihi incognitus es, ignotus fuit, nihilominus tamen Tibi monstravit viam inveniendi Operationem hujus Arcani, forsitan etiam Tu mihi aliquantillum de Secreto isthoc, si velles, notificare posses, ut superatis rudimentis omnium difficillimis, inventis (quod dici solet) fortassis possem addere; unius quippe inventi occasione aliud invenire non æque difficile est.Sed respondebat Artista:In hoc verò Opere res sese ita non habet. Nisi enim rem à capite operis

ad calcem usque sciveris, nihil ejus scis. Sat quidem tibi dixi, tamen ignoras, quomodo Philosophorum conficiatur atque iterum frangatur Sigillum Hermetis vitreum, in quo Sol, Metallicis suis radiis mirè coloratis splendorem emittat, & in quo speculo sese Narcissi oculis Metalla adspiciant transmutabilia, atque ex qualibus radiis Adepti suum colligant Ignem, cujus ope Metalla volatilia figantur in fixissima, sive Aurum, sive Argentum. Sed hac vice sat est: quia (Deo volente) in crastinum adhuc semel dabitur occasio conveniendi, ut colloquamur de hac Materia Philosophica, & prout dixi, hora nonâ tuam adveniam domum, monstraturus tibi projiciendi Modum: sed valedictione pro nocte fausta me ille ELIAS ARTISTA ad lucem usque hodiernam reliquit exspectantem tristissimum; imò Mercurius Philosophorum cum ipso in auras avolavit, quia de ipso denuò ne verbum quidem fando inaudivi: tamen ille (quippe qui promiserat, se sequenti mane seu diluculo ad me reventurum fore) alium quendam hora semidecima ad me misit virum incognitum, mihi significantem, quod ille amicus, qui pridiana vesperâ mihi pollicitus erat, se me fore revisurum, propter negocia alia avocantia venire non potuisset, horâ tamen tertiâ pomeridianâ me fore ab ipso revisendum. Cæterum posteaquam desiderio vehementissimo ad horam semioctavam usque nequicquam exspectâram, incepi dubitare in rei veritate. Insuper quoque uxor
mea

PHOSIS

PRAGÆ
CXLVIII
NTIA
LS: MA
NDI

uit 1 gr: Tinctur
nnig g[illegible]

mea ad me venit in laudati viri arte valde curiosa indagatrix, vexans me ratione Artis Philosophicæ in memorato viro severo ac probo sitæ, dicendo: Agedum, attentemus, quæso te, Operis veritatem secundum ea quæ dixit vir ille. Certè namque alioquin hanc ego noctem imminentem totam traducerem insomnem. Cui autem respondebam: Præstolemur quæso usque in crastinum, num forsitan adhuc sit tunc reversurus. Interim verò, ut filius meus accenderet ignem, jussi, cogitans: Ille sanè vir aliàs in discursibus suis tam divinis deprehenditur jam prima vice mendacii reus. Secunda verò vice dum experimentum capere volui ex materia furtiva sub pollicis ungue retrusa, sed frustra, quippe quoniam plumbum in Aurum non fuit transmutatum; tertia denique vice ille tam parvum materiæ frustulum dedit ad tangendam plumbi massam adeò magnam; sane quàm ille me in transennam induxit. Interea verò loci jussi ceram afferri flavam, cui possem involvere materiam, quæsivi plumbum, abscissurus inde ℥ ß seu drachmas 6. uxor mea involvit Lapidis materiam in ceram, & simul atque plumbum liquefactum fuerat, ipsa globulum injecit, qui globulus cum sibilatione & flatuositate in crucibulo benè obturato ita perfecit operationem, ut intra horæ quadrantem tota plumbi massa in Aurum optimum fuerit transmutata. Certè ego tametsi vel Ovidii vixissem seculo, rariorem non credidissem Artis Chymiæ METAMORPHOSIN,

quinimò si centum inspectâssem oculis Argi, vix admirabilius vidissem ullum Naturæ Opus. Nam hoc Plumbum Lapide Sophorum mixtum atque in Igne liquefactum certè pulcherrimum nobis monstravit colorem, imò viridissimum; ac simulatque in poculum effuderam fusorium, colorem acceperat ad instar sanguinis, sed posteaquam refrixerat, optimi Auri colore splendescebat. Certè ego cum omnibus mihi adstantibus efflictim consternati, è vestigio cum plumbo aurificato adhuc calente deproperando commeavimus ad Aurifabrum, qui illud post prævium examen dijudicavit esse Aurum omnium præstabilissimum, quo melius in toto reperiri nequeat mundo, adpromittens, se vel pro singulis ejus unciis esse quinquaginta florenos persoluturum.

Postridie ejus diei per Hagam nostram universam fuit rumor de mira hac Transmutatione Metallica dilatus atque dissipatus; unde & multi viri illustres Artisque amatores ad me proviserunt, nominatimque ex illis nominibus magnis ad me accessit Examinator Generalis Monetarum hujus Provinciæ Hollandiæ Dn. Porelius cum aliquot illustrissimis viris aliis, obnixè rogantibus, ut sibi communicarem saltem minutum Auri mei artificiosi frustulum ad explorandum illud per examina legitima, quibus propriæ curiositatis gratiâ libentius gratificatus sum atque unâ nos contulimus in ædes cujusdam Argentifabri admodum curiosi, cui nomen est Brechtelio; in cujus laboratori illud

fuit

ſuit exploratum per illam probandi formam, quam Artifices periti *Quartam* nuncupant, quando ſcilicet tres aut quatuor partes Argenti liqueſiunt in crucibulo cum una parte Auri, atque deinceps iſta mixtura frequentibus mallei ictibus redigitur in lamellas, quibus ſuperfunditur ſufficiens Aquæ Fortis quantitas, abs qua Aqua Forti diſſolvitur Argentum, Aurum verò inſtar nigri pulveris petit fundum; & poſtea depleatur Aqua Fortis, pulvis verò aureus in crucibulo viciſſim in Aurum conflatur.

Hoc autem opere peracto, cogitavimus ſub initium, dimidiam Auri partem avolaſſe, ſed reapſe contrà erat ac putarâmus, quippe qui comperiebamus, quod Aurum adhuc aliquantam Argenti partem inſuper in Aurum tranſmutaverat, videlicet drachmæ Auri duæ tranſmutaverant duos Argenti ſcrupulos præ Tincturæ abundantiâ in Aurum ſibi homogeneum ſeu ſimilare.

Quod quoniam addubitavimus, num forſitan Argentum fuiſſet minus probè ab Auro ſeparatum, continuò cum ſeptuplo Antimonii confecimus Mixturam, atq; poſt Examen hoc in Antimonio amiſimus octo grana Auri, ſed quando iterum evaporare feci Antimonium, novem iterum grana Auri inveniebam, tamen coloris parum pallidi, ita ut in Proba Ignis optima nihilum hujus Auri amiſerimus: atque hoc Probandi genus infallibile ter perfeci, atque inſpectantibus viris Nobiliſſimis Illuſtriſſimiſque comperi, quod quælibet Auri drach-

drachma sibi pro augmento acquisierat scrupulum Auri, Argentum verò est optimum & valdè flexile: atque ita drachmæ quinque Auri adhuc ex Argento sibi attraxerant scrupulos quinque, & (ut simul ac semel omnia residua complectar) totum pondus quantitatis laudati pulveris minimi transmutavit drachmas sex & scrupulos duos Metalli vilioris in Aurum adeò fixum, ut vel intensissimam quamque ignis torturam perseveranter sustinere valeat. Ecce! ita vobis hactenus Historiam commemoravi omnem ab ovis (quod dicitur) ad mala usque. Aurum quidem ego habeo, ELIAM verò ARTISTAM, ubinam terrarum aut gentium ipse impræsentiarum hospitetur, prorsus nescio; utpote qui præter cætera mihi dixit, se fore hac æstate solum natale versurum, in Asiam transmigraturum atque Terram Sanctam invisurum. Rex cœli Optimus Maximusque (sub cujus divinarum alarum umbra ille hactenus delituit) comitantibus Angelis suis administratoris prædestinatum ipsius iter ita fortunet, ut longævam vitam vivens, toti Christianæ Reip. Talento suo inæstimabili summoperè succurrat & post hanc vitam hæreditatem vitæ æternæ herciscundam gloriosè cernat, Amen.

CAP. IV.

Ut igitur jam munus promissi conficiam, extempore ad Dialogum seu Colloquium inter ELIAM ARTISTAM *&* MEDICUM *me recipiam.*

ELIAS ARTISTA.

SAlve Domine Helveti! Me, nisi umbra tibi fuero molesta, incessit libentia confabulandi aliquantisper tecum, quippe qui inaudivi, te esse curiosum rerum naturalium indagatorem. Enimvero libellos tuos perlegi, & præter cæteros cumprimis totum Tractatulum agentem contra Dn. *Digbæi* Pulveris Sympathetici effectum, ubi gloriatur, se omnia indistanter sanare velle vulnera. Certè ego illis, quæ in hoc Speculo Creaturis naliter implantato sive sympathetico, sive antipathetico conspiciuntur, incredibiliter delector. Quippe inexhaustos divini Luminis ac Numinis Thesauros non minus abundanter quàm liberaliter nobis concessos optimè nosse possumus ex Creaturis omnibus quæ vel sub cœlo æthereo nascuntur, vel in Terræ ventre, vel in maris utero ad finem eundem producuntur, ut suis ipsorum beneficiis potentialiter insitis salutem corpori hominum mortali restituant.

ME-

MEDICUS.

O Domine! Talis invisentis novi hospitis præsentia mihi nunquam molesta erit umbra, sed potius amicorum gratissimus. Nam philosophica de Naturæ Secretis confabûlatio est unica animi mei recreatio, necnon tale conveniens nutrimentum salutiferum, quale nemo hominum prius unquam gustare digne potest, quàm ad illud convivii ritè dispositus fuerit. Intra quæso, Amice, in cameram.

ARTISTA ELIAS.

Itane, Domine! Hîc totam, ut mihi videtur, habes Vulcaniam officinam, & fortassis hæc omnia Spagyricè atque exactè per Ignis torturam ex Minerali Regno prolicita sunt: sed in quem quæso finem tot Medicamenta? Ego credo, quod Deus in Rerum natura naturaliter talia dat medicamina, qualium paucissimis multò citius tutiusque redintegrare labefactatam prostratamque hominis sanitatem possimus, nisi vel morbus sit lethalis ex Naturæ defectu, vel læsæ alicujus internæ partis nobilis detur putrefactio, vel tota humidi radicalis absumtio, utpote in qualibus casibus desperatis nulla Galenica cura aut Paracelsica tinctura medicari potest. Atenim in morbis ordinariis non item, ubi tamen non rarò hominum plærique

rique

rique ante fatalem vitæ terminum (absit Nemesis dicto) ex almo prædulcis hujus Lucis Regno in terram mortuorum umbrosam transmigrare necesse habent, dum vel salutem corporis sui negligunt, vel eandem fidei Medicorum remedii præsentissimi imperitorum committunt.

MEDICUS.

Quantum ex Dominationis Vestræ Discursu intelligo, ipse, ni arguendo fallor, vel est Medicus, vel Chymiæ peritus. Certe equidem, prout Dominus dixit, credo ego, in Rerum Natura dari alia medicamenta præstabiliora, quemadmodum & aliorum Philosophorum asseverant complures, dari aliquod, quamvis paucis cognitum, *Medicamentum Universale*, cujus beneficio possimus vitam ad metam fatalem usque prolongare, morbos omnes alioquin incurabiles curare atque alia hujuscemodi plura. Sed quotusquisque sapientissimorum hujus Mundi omnium potest nobis monstrare viam perveniendi ad tam nobilem fontem, unde tam mirificus succus hauriatur medicamentosus Medicum nobilitans? Nemo forsitan hominum.

ARTISTA ELIAS.

Medicus quidem ego non sum, sed saltem Orichalci fusor, & à teneris ferè unguiculis meum in Pyro-

Pyrotechnia ingenium excolui atque ita internam Metallorum Naturam pervestigavi. Quod quum jam meum sit supersedere quidem assiduitate elaborandi quicquam accurati per Vulcani artem, animus tamen meus se adhuc istiusmodi oblectat laboribus atque curiosissimæ Artis Spagyricæ amatoribus, utpote qui pro certo credam ac habeam, quod Deus Opt. Max. nostra ætate Filiis suis Spagyricis, ORANDO atque Physico-Chymicè LABORANDO gratis seu pro nihilo Mysteria Naturæ Metallica divendat.

MEDICUS.

Mi Amice, libens hoc concesserim, quod pro nihilo Deus Bonum laudatum perinde ut cætera Dona omnia suis divendat filiis; perrarò tamen inaudias, Ipsum Filiis suis pro nihilo vendidisse vel vendere hoc Nectaris vinum medicamentosum. Quippe certò compertum habemus, tantam Chymicorum turbam superioribus vixisse seculis omnibus, qui, prout jactatur adagio, aquam cribro haurire contenderunt, dum hunc Lapidem Philosophorum Universalem præparare præsumpserunt. Taceo quod ex libris illorum, qui Adeptorum gloriâ triumphant, nemo unus possit addiscere Modum præparandi, neque conscire Primam eorundem Materiam, usqueadeò ut inibi perscrutans omnis ad imas montium radices, nunquam in summa eorundem juga conscendat,

dat, ubi Ambrosia & Nectare Macrosophorum vescatur.

Interea loci est boni Medici, ut ipse, siquando istiusmodi Elixirio Universali deficitur, non sine perpetuo conservandæ Conscientiæ puræ seu salvæ studio, morbis ægrorum fidei suæ commissorum adhibeat istiusmodi curationes seu talia restaurandæ sanitatis remedia, qualibus ratione effectus inesse certò comperit virtutem sanandi.

Quocirca in desperatissimis quibusque morbis ego juxta cum plærisque Practicis semper sum talibus Medicamentis simplicissimis usus, ut inde male habentes citò convalescant seu in statum sanitatis pristinum pristinove meliorem restitui queant.

Enimverò varia atque diversa Salium genera in glandulis & vasis lymphaticis post putrefactionem hujus vel illius nutrimenti assumpti gignuntur, quæ postmodum in variis etiam efflorescunt humoribus ad diversos morbos sive internos sive externos. Experientia namque condocente, quot constitutiones seu complexiones corporum humanorum habentur, tot quoque morborum diversitatibus eadem sunt obnoxia, etsi sit uniusmodi atque idem morbus, prout nobis conversatio quotidiana comprobat in combibentibus Vinum, unde sanequam diversæ operationes manifestò se produnt.

Quippe PETRUS, simul atque Vinum bibit, laborare infit animo iracundo, ne dicam, furibundo.

E contrario PAULUS vinum combibens, imbibisse videtur animo timiditatem propemodum agninam.

MATTHIAS verò cantat, & LUCAS illachrymat.

Item

De Contagio Veneno Scorbutico, nempe PETRI succus radicalis in vasis lymphaticis & in glandulis convertitur in Acidum oppilans corporis totius meatus & organa omnia: unde sub cute enascuntur maculæ brachiorum pedumque cæruleæ discoloresque; tempore pestis verò extuberantia quasi piperis grana.

Earundem autem

PAULI partium succus mutatur in Amarum aperitivum: unde sub cute suboriuntur maculæ brachiorum pedumque rubræ, puncturis pulicum æmulæ; in peste verò Anthraces.

Earundem verò

MATTHIÆ partium succus convertitur in subdulce facileque putrefactu: unde sub cute pullulascunt Tumores brachiorum pedumque aquosi, prout ferè conspicias in Hydropicis; in Pestilentia verò pestilentes Tumores.

Earundem autem

LUCÆ partium succus mutatur in Acre Sa-

linum

linum atque exſiccans; unde ſub cute proveniunt brachiorum pedumque præcipitationes fermenti ordinarii carnis, atque exſiccationes, ſicuti plærumque uſu venit in Atrophia, imò ſæpiſſimè in Atrophia vera: in peſte verò Bubones ardentiſſimi cum inſania ad mortem uſque proveniunt.

Ecce, Amice, nemo Medicorum quiſquam per unicum Univerſale Medicamentum medicari hujus Scorbutici ſive Peſtilentialis ſivè Febrilis Veneni malum poteſt, ſed mediante quidem Particulari quodam à Deo nobis in Natura condonato remedio vegetabili aut Minerali. Enimverò unicâ herba Scorbuticâ ſeu Cochleariâ vel Acetoſâ, aut Fumaria aut Beccabungia, immò etiam multò minus remedio quodam ex his ſpeciebus diverſis in unum conflato poſſum ſuccurrens allevare aut tractare Scorbuticos omnes; quippe quoniam inter Cochleariam & Acetoſam herbas datur Antipathia, ſicut inter Ignem & Aquam: atque ita eadem emicat Antipathia inter herbam Fumariæ & Beccabungiæ. Ergò

PETRI correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini acidi fit cum herbæ Cochleariæ Sale volatili Amaro.

PAULI verò Correctorium Scorbutici veneni tingentis Salini amari, fit cum herbæ Acetoſæ fixo Sale acido.

MATTHIÆ autem Correctorium Scorbutici veneni ſalini tingentis ſubdulcis ac humectantis fit adminiculante herbæ Fumariæ fixo ſulphure amaro exſiccante.

LUCÆ verò ſcorbutici veneni tingentis Salini acris ac exſiccantis fit ſuccenturiante herbæ Beccabungæ ſive rubræ braſſicæ Mercurio dulci humectante, prout etiam ex harum herbarum ſignatura externa dijudicatu facile eſt de Interno remedio ſpecifico contra hos ſcorbuticos morbos diverſos. Certè, mi Amice, ſi hoc à prudente Medico obſervatum fuit, ille dubitat de Medicamine Univerſali.

ARTISTA ELIAS.

Omnia, quæ ſermocinatus es, facilè conceſſerim; Medicorum tamen pauciſſimi hac medendi Methodo utuntur: ſed interim impoſſibile non eſt, quominus in Regno etiam Minerali ſummo detur Medicamentum Univerſale, cujus unius beneficio poſſimus patrare atque adminiſtrare omnia, quæ mihi à te de multijugibus enarrantur remediis ex Regno Vegetabilium infimo. Atqui Deus Opt. Max. ob rationes nonnullas momentoſas hoc magnificentiſſimum ſcientiæ ſupereminentis Chariſma Philoſophis promiſcuè omnibus non condonavit, ſed perpaucis duntaxat revelavit, uſqueadeò ut Adepti ad unum omnes uno ore confiteantur, Scientiam eſſe veram atque de illius veritate nullatenus dubitandum.

ME-

MEDICUS.

Domine, præter commemoratas in medium proferuntur etiamnum aliæ obſervationes adverſus Medicinæ Univerſalis operationem enixè pugnantes; partim ratione ætatis, ac virium hominis, partim ratione ſexus aliarumque circumſtantiarum, dum diſcernitur vel inter tenerū & robuſtum ſive à natura ſive ab educatione, vel inter marem & fœminam, vel inter juvenem & virginem, vel inter principium, medium aut finem morborum; vel internoſcitur, utrum morbus ſit inveteratus, an verò nuperrimè ægrum invaſerit; vel denique utrum Fermentum in hoc morbo promoveatur, an verò in alio præcipitetur. Effervefcentia ſit vel in ſtomacho vel in inteſtinis. Profectò de miro Medicinæ Univerſalis effectu datur Turba Contradictionum Magna. In ſuis quippe digitis plærique rationalium Medicorum carent perſpicillo Dn. Thomæ à Didymis.

ARTISTA ELIAS.

Sanè quàm philoſophatus, Domine, es rectè ac benè, imò Orthodoxè contra *Univerſale Medicamentum*, juxta illud notorium ac pervagatum: *Quot capita, tot ſenſus.* Quippe quemadmodum Muſica ſuaviſona non cujuſvis Midæ mulcet aures, neque eadem narrata Hiſtoria Hiſtoricis oble-

ctamento est omnibus, neque linguis omnibus idem ex eodem cibi vinique gustu sapor gratus sapitur ac capitur: Ita etiam mirè variant Imperitorum judicia de miro *Medicinæ* hujus *Universalis* effectu in Corpora humana ac Metallica. Nam hujus Universalis Medicinæ, operandi Modus impensè differt à Particulari Medicina, quæ nihilominus tamen quadantenus dici potest Universalis, velut herba *Cochlearia*, omnem curans scorbutum maculis insignitum cæruleis; vel *Acetosa*, omnem medicans scorbutum maculis notatum rubentibus; vel *Becabunga* sanans ejusmodi Atrophiam, vel *Fumaria* medens istiusmodi Tumoribus, &c. idque cumprimis apud tales Medicos, apud quales ista mihi antea narrata observatio est quantivis precii. Præterea differentia exstat maxima inter Universale Philosophorum Medicamentum, utpote quo Spiritus recreentur vitales, & inter Particulare proletariæ curationis Medicamentum, quo corrigitur humorum venenum, quale contra naturam ebullit in hoc homine acidum, in illo amarum regnans; in uno prædominatur salsum, in altero verò acre. Atque nisi procul ulla procrastinatione humores isti corrupti statim ex corpore expellantur per ordinaria Naturæ emunctoria sive per alvum, sive per vesicæ lotium, sive per poros sudascentes, sive per oris sputum, sive per nares, certe corruptio unius evadet generatio alterius, puta morbi. Ex quavis namque scintilla, nisi in tempore eam exstinxeris, incen-

cendium orietur maximum. Quinetiam si defectus motus Spirituum vitalium datur, impossibile est, hoc fieri posse. Ergo Medico conscientioso id unicè curandum est, quomodo possit promovere Spirituum vitalium motum ad calorem naturalem digestibilem; idque cumprimis optimè securissimeque præstatur per operationem nostri Medicamenti Universalis, à quo notabiliter recreari deprehenduntur. Nam simul atque hæc Medicina plus quàm perfecta modo laudato ex sede occupata malum morbificum exturbaverit, illicò sanitatem amissam vicissim infundit, idque solum ex ipsa harmonia sive sympathia, quam Spiritus Vitales & hæc Medicina inter se mutuò habent. Quocirca ab Adeptis nominatur Naturæ Mysterium, & senectutis defensivum adversus morbos omnes. Quid? quod vel tempestate pestilentissima grassantibusque passim morbis contagiosis plenissima ex homine faciat Salamandram citra ullam sui læsionem ignitas istiusmodi plagas cœli irati epidemicas perferentem ad supremum Vitæ exhalandæ Terminum usque.

MEDICUS.

Quantum igitur ego, perdilecte Amice, intelligere valeo, isthæc Medicina non facit ad humorum depravatorum emendationem, sed potissimum conducit ad Spirituum vitalium recreationem. Cæteroquin apud Chymicos Practicos hoc

traditur Secretum, quod per Artem Spagyricam possit commonstrari, quomodo purum separetur ab impuro, & quomodo per eandem immatura reddantur matura, & amara corrigantur in subacida, & subacida in dulcia, & acria in mitia, & mitia in acria, & acida in dulcia, & dulcia in acida. Quinetiam ista laudatissima Philosophorum Medicina juxta captus mei rationem non potest prolongare vitam ultra Metam cælitus præfixam, sed duntaxat præservare ab omnium venenorum effectu morborum aliàs mortiferorum, usqueadeò ut verum sit, quod, prout vulgò creditur, vitæ humanæ prolongatio dependeat tantummodò à solo Dei omnipotentis nutu ac manu. Missis autem istis, hæc mea etiamnum manet Quæstio, Numquidnam ex hujus Medicinæ Universalis usu convertatur natura hominis pristina in novam, ita ut homo piger degeneret in hominem alacrem, & homo qui antea à natura melancholicus & tristis fuerat, postea Jovialis, hilaris, gaudioque plenus evadat, consimilesque alterationes, reformationes, permutationes seu vicissitudines in natura hominis contingant.

ARTISTA.

Minimè gentium, Domine. Potestas quippe tanta nulli unquam condonata Medicamento est, ut hominis naturam mutare valeat. Enimverò Vinum inebrians à diversis sumptum Individuis in ebrioso

ebrioso naturam hominis non mutavit, sed tantummodò provocavit, quod in ipso naturaliter potentialiterque inest, atque in actum deduxit, quod quasi mortuum in ipso fuerat. Eodem se modo habet operatio Medicinę Universalis, quippe quæ per Spirituum vitalium recreationem provocat sanitatem ad tempus duntaxat in homine suppressam, utpote in quo antea naturaliter fuerat, perinde atque Solis calor herbas aut flores non immutat, sed eosdem saltem provocat, atque ex propria ipsorum natura potentiali in actum saltem revocat. Melancholicæ namque temperaturæ homo in suas denuò res melancholicas resuscitatur, & verò homo Jovialis hilarisque in suis actionibus lætis recreatur, atque ita consequenter: Præservativumque in desperatis morbis omnibus est præsentaneum seu optimum. Hinc præsagiens obventurum sibi fore quippiam adversi, mavult prævenire quàm præveniri. Quinimò si ulla daretur Vitæ prolongatio per Medicamentum quoddam Philosophicum contra fatalem Dei omnipotentis prædestinationem, certè profectò non MERCURIUS TRISMEGISTUS, neque PARACELSUS, neque RAYMUNDUS LULLIUS, neque Comes BERNHARDUS, neque consimiles illustres hujus Mysterii Magni possessores complures mortem mortalium reliquorum communem oppetiissent, sed forsitan suam in hodiernum diem usque vitam protraxissent. Ergo fanatici ac lympha-

phatici foret hoc perſcribere, imò ſtolidiſſimi, idem credere ac ſentire de uno aliquo Medicamentorum in tota rerum natura.

MEDICUS.

Quæcunque, mi Amice, de Univerſalis Medicinæ operatione non minus regaliter quàm fundamentaliter dixiſti, lætus lubenſque conceſſerim quidem ego, ſed quandiu laboro ignorantiâ præparandi rectè illam, nihil ago niſi idem quod cymbam exiguo ludere cupiens lacu in Oceanum vaſtum, quippe qui certè ad illam inde ſine ullo fructu reddendam littori compelletur. Et quamvis enim de laudata illa Præparatione plærique virorum illuſtrium nonnihil conſcripſerint, illud tamen tali quaſi cautionis umbroſæ carbaſo involverunt, ut Lectorum aſſiduorum pauciſſimis innotuerint veſtigia ipſorum latenter demonſtrata, quæ ſequenda tantiſper forent, dum pervenirent, quò pervellent. Quotuſquiſque etiam tot inſtructus eſt ſumptibus, quot poſſit ſibi coëmere codices illos omnes, in quibus ſparſim de iſtiusmodi Hypotheſi ita tractatur, ut illis perlegendis maximam vitæ brevis partem inſumas, antequam inde ſufficientem tibi cognitionem manualemque operationem colligas. Maneamus igitur in noſtro Laboratorio, à Deo etiam benedicto, juxta illud: *Ora ac Labora; & Deus dat omni hora.*

AR-

ARTISTA ELIAS.

Satis rectè argumentaris, Domine; ex Philosophorum namque scriptis rarissimè addiscitur hæc Ars Artium, sed perbenè ac clarè ex manuductione alicujus Adepti intelligitur sensus ipsorum. Transeamus autem hinc ad Metallicum hujus nobilissimæ Tincturæ Effectum Transmutativum, de quo Participes seu Adepti conscripserunt libros multi multos, atque plerique ipsorum discipuli genuini in Igne multum laborantes ad finem Arcani ipsorum præoptatum albis, quod dicitur, avibus pervenerunt.

MEDICUS.

Animadverto, Dominationem Vestram trahi voluptate transeundi à Medicinæ Usu ad Transmutationem Metallorum infinitam. Cæterùm quamvis ego facilè credere possim Possibilitatem Artis, dari nimirum inter ADEPTOS Experimentum istiusmodi Chymicum, prout etiam in superioribus mentionem feci de illo Experimento, quando Dn. Doctor KIFLERUS obstetricante unius unciæ Auri Tincturâ in Aurum optimum transmutavit unciam unam semis Argenti; ut nihil insuper dicam de Experimento HELMONTII, neque SCOTI in celeberrimis civitatibus COLONIÆ & HA-

NO-

NOVIÆ, neque de illuſtri ac pervagato illo Exemplo maximo, quod PRAGÆ coram Cæſare FERDINANDO III. mediante unico Tincturæ grano libræ Mercurii tres ſunt in Aurum nobiliſſimum tranſmutatæ, uſqueadeò ut ego non minus in neceſſitatem quàm in voluntatem credendi adducar, Artem eſſe Veram poſſe, etiamſi pleno nondum ſuffragio ſufficienter concipere queam, utpote qui poſſeſſorem ejus verum nunquam per vitam meam omnem his meis oculis vidi.

ARTISTA.

Mi Domine, Verum dixiſti, Artem tamen fore Artem, etiamſi tu credere abnueres; haud ſecus atque in Magnete videre eſt, quemadmodum ille per ſuam ſibi inſitam vim ſulphuream ex ferro per contactum ſtatim magnetem facit, etiamſi credere tu nolis, latenter in ipſo tam miras ineſſe operationes, tamen veræ permanebunt: Ita etiam de Lapide Philoſophorum habeto, cui Intus ineſt, quicquid quærunt Sapientes; & quoniam caliginoſa ipſorum ſcripta à pauciſſimis inveſtigatorum intelligi & explanari poſſunt, votis erat omnibus optandum, manibuſque conandum, unam aliquam totius Artis Epitomen Laconicam ita confieri, ut inde exiguo temporis ſpacio ac labore pauculo omnia combibi neceſſaria poſſint, quorum adminiculo tranſitus ad Autores reales detur facil-

facillimus. Quod quum jam in medium exempla protuleris nonnulla, ex quibus connitebaris petere confirmandam rei asseverare possibilitatem, jam ipsemet tibi ego commonstrabo veram Secretorum Philosophorum Materiam. Ellam! Proba.

MEDICUS.

Hæccine, mi Domine, imò hæc ipsa substantia sulphureaque flavaque vitreaque est Materia Philosophica? Numnam tute es ipsemet scientiæ hujus possessor? Credo sanè, quod me ludificeris. Quæso Domine, dic mihi veritatem, Utrum res sese ita habeat, necne?

ARTISTA ELIAS.

Imò, Dn. Doctor, Preciosissimum Mundi Thesaurum, jam in tuis habes manibus. Quia hic est Verus Lapis Philosophorum, quo nemo alter habuit unquam meliorem, neque habebit alium: atque egomet elaboravi ipse Compositionem ab initio ad finem usque. Quod si tibi conclave adhuc est aliud, ostendam tibi Metallum ab isthoc Lapidis genere transmutatum in Aurum. Quorsum introductus, *Adspice*, inquit, *has quinque Taleolas utpote beneficio ipsius Tincturæ Philosophicæ ex Saturno seu Plumbo paratos, quos in perpetuam Magistri mei memoriam gesto.* Tibi verò, qui multa

per-

perlegisti Adeptorum scripta, ex visa hujus Lapidis substantia & natura sat benè constare poterit notitia de Materia vera.

MEDICUS.

Quantum ex te inaudio, Magistrum habuisti, à quo Artem potius condidicisti quàm proprio labore atque inventione acquisivisti. Verumenimverò tametsi ego jam istam substantiam, quam esse Tincturam Philosophicam veram prædicas, conspexerim juxta cum Taleolis his quinque aureis; relinquor tamen etiamnum ignarus ac dubius, utrum verum sit nec ne. Quocirca maximoperè à te etiam atque etiam peto, ut mihi condonare velis tantillum illius Materiæ frustulum, quantillum sufficiat ad transmutandum quatuor saltem grana plumbi in Aurum, ut hoc pacto mihi scrupulum dubitationis omnem eximas atque me tantò certiorem de Rei veritate reddas. Ecce! capesis frustulum complens magnitudinem unius saltem grani seu seminis cannabini, ut inde sive in morbo aliquo desperato, sive in Me.allica Transmutatione specimen seu Proba exhiberi possit.

ARTISTA ELIAS.

Fateor, quendam bonæ conditionis virum atque mihi prorsus incognitum, monstrando me perdocuisse 1. Possibilitatem Transmutationis. 2. Præ-

2. Præparandi quoque Modum: atque hæc eſt Ars iſta infallibilis, de qua tibi nullatenus eſt dubitandum. Ut autem tantillum fruſtuli, quantillum petis, tibi condonem, nullis mihi modis licitum eſt, etiamſi vel tot ducatos mihi redonare velles, quot tota hæc camera capere poſſet ab imo ad ſummum uſque, idque non propter æſtimationem materiæ, quippe quæ nullius eſt precii, ſed propter aliam quandam rationem momentoſam, cujus reſpectu ſi fieri poſſet, ut ignis igne exuri valeret, ego jam cum dicto totam hanc maſſam præ tuis oculis in flammas ejus edaces conjicerem. Quare interim à te peto, ut adeò avarus ſcientiæ tantæ captandæ eſſe nolis. Quia hîc plus penes me tu vidiſti hodiè, quàm multi Regum Principumque alibi ſpectare voluerunt, ſed nunquam conſpicere potuerunt. Cæterum meditor mecum de reditu ad te, interjecto trium ſeptimanarum curriculo, ubi tibi in Arte Chymica Artes quaſdam pulcherrimas juxta atque manuductiones monſtrabo. Quinetiam ſi tunc temporis conceſſum mihi fuerit, ut tibi Tranſmutationem oſtendam, Curioſitati tuæ affatim ſatisfaciam. Interim valere ac ſalvere te jubens peto, ut tibi à tali labore magno arduoque caveas, ne famam pariter atque ſubſtantiam tuam in cineribus miſerè diſperdas ſimiliter aliquammultis avaris ejuſdem Artis ſummæ Inquiſitoribus.

ME-

MEDICUS.

Nunc quid faciam, mi Domine? Si fortasse Tibi ex Philosophico tuo Juramento confirmato ista potiuncula argenti in aqua pluvia dissoluti licitum non sit, ut dones mihi istud frustulum Tincturæ miræ, certè rescifcas, quod, prout tu suspicaris, ego sum animo anxius enixèque avidus Scientiæ hujus prænobilis combibendæ, & credo, quod vel ipse primus Mundi Patriarcha Adam olim ob comestum utriusque Sophiæ malum ex Paradiso exterminatus (si adhuc in vivis hac nostra esset ætate) nullus intermissurus foret, quin dénuò de hoc malo aureo ex ATLANTIS horto comedere pervellet.

Vestra Dominatio inquit, *Hoc multos Principum non potuisse videre, quod ego vidi.* Vidi equidem ego Materiam, de qua tu tam rara prædicas, interim verò non conspexi Effectum Transmutativum, nisi quod tuis fidem adhibeam verbis. Quod quum Dominatio vestra me soletur, se quidem jam hinc profecturum, sed interlapso trium hebdomadum spacio ad me rediturum, ut mihi Artes Chymicas perpulchras juxta atque projectionem, si licitum fuerit, commonstret; hujus bonæ spei fruitione ego hac vice acquiescens, gratias interim tibi ago amplissimas pro tua mihi exhibita Amicitia maxima, singularique fidei præmonentis cura, ut in Labores Chimicos Famam

For-

ſortunaſque meas omnes ne profundam atque dilapidem amiſſurus. Certè ego tantorum Arduorum nondum ullum feci unquam periculum, neque attentaturus ſum, niſi prius Dominatio Veſtra mihi gratis atque expura Amicitiæ benevolentia demonſtrare voluerit præparandi modum ac viam. Interim verò Veritatem Artis admiror, atque etiam ſpectatæ tuæ in me Amicitiæ ratione mihi gratulor, utpote qui hoc mihi detexiſti, Te ADEPTUM eſſe.

Quod ſi vel Rex vel Princeps vel cæterorum Magnatum quiſquam conſcirent aut reſciſcerent, Te Artis hujus poſſeſſorem eſſe, atque proinde te (quod Deus prohibeat) raperent ad quæſtionem, & cruciarent te ſuis Tortoribus, numnam Artem eſſes aperturus?

ARTISTA.

Nemini unquam aliàs præterquam uni alicui ſeni probo ac juſto viro juxta ac tibi Lapidem Philoſophorum monſtravi, atque inſimul revelavi, me poſſeſſorem eſſe: ſed nemo hominum unquam impoſterum tale quid videre atque audire debet. Quinimo etiamſi quis Regum vel Principum me (quod ſanè Deum meum non facilè permiſſurum fore ſpero) eſſet in vincula conjecturus, ego tamen nequaquam, more circumforaneorum Medicorum ſeplaſiariorum, vagabundorum impoſtorum ſeu paupertinorum Alchimiſtarum, ipſis Artem prodere vel directe vel obliquè vellem, ſed

quavis truculentissima fidicularum prunarumque vivarum torturâ excarnificari, excruciari atque enecari mallem.

MEDICUS.

Amice bone, danturne Autores, qui de hujus Artis veritate scribunt explanatius illis multis omnibus, qui tam obscura de illa eructant verba, ut eadem vel ipsimet fortasse non intelligant, nisi commentarios annotationesque evidentiorum adhibeant Paraphrastarum; quemadmodum tu forsitan à posteriore perlegisti, atque proinde omnium optime calles, quales veri sint Adepti.

ARTISTA.

Domine Doctor, libros quidem ego non lego, neque perlegi multos; multos tamen inter alios Autores non offendi curiosiorem SENDIVOGIO, nominatim autem in libro qui inscribitur *Cosmopolita*, Belgicè BORGER DER WERELT. Nec non fratrem BASILIUM in suis XII. Clavibus. Quantum ad SENDIVOGIUM attinet, hunc Autorem utendum habebis, simul atque rediero, prout dixi: utpote in cujus verbis obscuris delitescit veritas, perinde tanquam in Mineralibus Metallicisque Corporibus externis, etiam nostra Philosophorum Tinctura est inclusa atque retrusa.

MEDICUS.

Gratiam tibi, Domine, habeo pro tanta amicitia maximâ. Interea loci vel exſpectabo, quæcunq; pollicitus es; & quod Dominatio veſtra de Tincturæ Objectis edisſeruit, facilè aſſentior ac largior, utpote qui credo, quod miræ efficaceſque Metallorum Eſſentiæ occultantur ſub externis Corporum corticibus folliculiſque, quanquam perpaucos in Igne adeò exercitatos expertoſque comperio, ut ſecundum Artis dictamen enucleare nucem ſciant. Enimverò omne Externum robuſtumque cujuſpiam Animalis, Vegetabilis aut Mineralis Corpus eſt inſtar talis terreſtris Provinciæ, in qualem, prout *Iſaacus Hollandus* perſcripſit, Eſſentiæ præclaræ ſpiritualiter immigrent. Quocirca opus eſt, ut Artis filii ſciant, qualiter per Fermentum ſalinum quoddam idoneum Metallicæq; naturæ gratum edomare, diſſolvere, ſeparare & concentrare poſſint non magneticam modò Virtutem tingendi Metallicam, ſed qualiter etiam more Philoſophico in ſuo homogeneo Aureo vel Argenteo eandē multiplicare valeant. Et videmus enim, quod Creaturarum Corpora omnium facile non ſolum deſtruuntur, ſed protinus etiam, ſimulatq; Interna vivere deſinunt, in Orcum tenebraſque antiquas rapiuntur, in quibus latitabant, antequam in lucem per Dei Creatoris creationem producebantur. Quotuſquiſque autem hominum

eſt nobis hanc in Regno Metallico Artem commonſtraturus?

ARTISTA.

Rectè dixiſti, & optimè judicaviſti de naturali rerum deſtructione; atque ſi Deo miſericordiſſimo viſum placitumque fuerit, ipſe ad Te, perinde atque mihi gratiose facere dignatus eſt, vel tua ſperantis opinione citius non neminem ADEPTORUM ablegare poterit, qui Tibi monſtret Philoſophicum Modum deſtruendi Metalla atque colligendi Animas ipſorum Internas. Interim verò invoca Deum Opt. Max. cujus pervigilis oculis te commendo, identidem apertis ſuper filios ſuos ſibi per Chriſtum Jeſum regeneratos. Iterum vale, atque ſic habe, me tibi fore Amicum permanſurum. Me namque oportet rurſus proficiſci hinc, ſed ſpero, me te eſſe brevi in florente ſanitatis ſtatu reviſurum.

Ita novus ille mihi valedixit atque abiit Amicus, Amicum ſuum relinquens me triſtiſſimum per tempus trium ſeptimanarum, quibus exſpirantibus ille, prout condixerat, rediit atque Tincturam mihi dedit, quemadmodum ex tota Hiſtoria jam ſupra vobis ad perlegendum enarrata ac præſcripta cognoſcere potuiſtis. Poſteaquam ille Homo Dei Philoſophicus viciſſim à me abierat, ego eundem nunquam amplius revidi & ne verbum quidem de eo ullum ex aliquo vel pegaſariorum vel tabellariorum vel intimorum audire potui.

Verum-

Verumenimverò ipſe apud me pro ſtimulis reliquit acrem ſui memoriam alta mente repoſitam pariter atque opinionem PARACELSI aſſeverantis, quod per Metalla ex Metallis atque cum Metallis emundatis, Spiritualibus & ab ipſamet fæce antea depuratis fiant Metalla ac Aurum Argentumq;Philoſophorum vivum,tam ad Corpora humana quàm Metallica. Quocirca ſi hoſpes ille paucæ converſationis amicus mihi exactè mõſtrâſſet Modum præparandi hoc cœleſte Sal Spirituale, per quod & cum quo ex corporeis terreſtribuſque ſubſtantiis poſſim quaſi in eorum Matrice colligere Spirituales Solis aut Lunæ radios, certè ille de ſuo mihi lumine lumen tantum accendiſſet, ut videre & callere potuiſſẽ, quomodo Magneticè in aliis Metallis corporeis Animam eorum Internam ita per Sympathiam tranſmutare debuiſſem, ut ipſiuſmet ope corpus ejuſdem ſibi ſimile clarificâſſent ſeu tranſformâſſent vel in Aurũ vel in Argentum,ſecundum ſeminis rubri indolem in Corpus rubrum, aut ſecundum ſeminis albi naturam Corpus album. Nam dixit mihi ELIAS ARTISTA, quod SENDIVOGII Chalybs ſit vera Mercurialis humiditas Metallica, quâ adminiculante ſine omni corroſivo in Igne aperto crucibuloque Artifex auri poſſit fixos Solis aut Lunæ radios à ſuo Corpore ſeparare, atque deinde os volatiles Mercuriales reddere pro Tinctura Philoſophica ſicca, quemadmodum ipſe mihi monſtravit, atque nonnihil communicavit ad

transmutandum Metalla. Enimverò hoc mecum omnes doctâ Chymiæ experientiâ imbuti asseverare atque confirmare necesse habent, quod PYROTECHNIA est matrix ac nutrix variarum nobilium scientiarum artiumque. Illi quippe ex coloribus de Metallorum Chao in Igne facilè dijudicant, quale ipsi insit Corpus Metallicum. Ita enim in singulos dies adhuc in terræ gremio procreantur Metalla, lapidesque pellucidi ex proprio nobili semine vaporoso, semine Spirituali tingente Sulphureo, in suis diversis matricibus salinis. Nam Sulphur commune sive Metalli alicujus puri vel impuri, adhuc cum suo corpore conjunctum, cum sale petræ duntaxat mixtum inter ardentem ignis fervorem facilè in durissimam fixissimamque mutatur terram. Terra verò hæc deinceps vicissim ex aëre facilè in aquam limpidissimam mutatur, & hæc Aqua postmodum fortiore igne secundum admixti Sulphuris Metallici puri aut impuri naturam, convertitur in vitrum, coloribus variis perbellè tinctum. Ad eundum ferè modum ex ovi albumine progignitur pullus per calorem naturalem. Ita etiam ex vinculo vitæ seminali alicujus Metalli confit novum idemq; nobilius Metallum, per calorem ignis Salini naturæ convenientem; tametsi paucissimi Chymicorum rectè ac perfectè sciant, quomodo Internæ Metallorum vires semper moventes magneticæ secundum suam ipsorum vel harmoniam vel discrepantiam dicantur; quare hoc Metallum cum Metallo altero Sympa-

thiam

thiam vel Antipathiam habeat adeò ſingularem, veluti videamus in Magnete cum Ferro, in Mercurio cum Auro, in Argento cum Cupro Sympathiam impensè ſingularem; contra verò notabilis offendatur Antipathia in plumbo contra ſtannum, in ferro contra aurum, in Antimonio contra Argentum, in plumbo contra Mercurium, & conſimiles aliæ occurrunt in Regno Animali ac Vegetabili Annotationes ſexcentæ Sympatheticæ & Antipatheticæ, prout legas ac relegas in variis Autoribus, qui perſcripſerunt de iſtiuſmodi Curioſitatibus, ex quarum accurata abſolutaque cognitione creantur atque æſtimantur veri Philoſophi atque Naturæ Magiſtri.

Hucuſque quod egomet ipſe vidi & feci, id deſcripſi, excudendum curavi atque vobis, Candidi Lectores, ex mera liberalitate gratis communicavi juxta illud Senecæ: *In hoc ſcire aliquid deſidero, ut alios doceam. Si cum hac Exceptione detur Sapientia, ut illam incluſam teneam, abjiciam.* Quicunque verò de vera Veritate rei dubitat, tantummodò in Jeſum ſuum crucifixum Fide viva credat, nova in Ipſo creatura per viam Regenerationis ſtrictam fiat, in Eodem anchoram Spei ſuæ omnem figat & Φιλανθρωπίαν in quoſvis proximos pariter atque potiſſimum opera Miſericordiæ philadelphicæ pia in egena Chriſtianæ Religionis membra ritè exerceat, uſquedum poſt curriculum vitæ omne juſtè ſanctèque conſummatum hora ſuâ fatali ac emortuali hinc per undabundum

Mundi

Mundi hujus tempeſtuoſi ac ſcopuloſi Oceanum in tutum tranquillumque æterni Sabbatiſmi beatiſſimi portum ſalvus enaviget atque novum cum Philoſophis cœleſtis Hieroſolymæ triumphantibus Canticum cantet. Participatum ab eo qui

Veſtrûm

ſum

Omnium

Fideliſſimus addictiſſimuſque

Johannes Fridericus Helvetius

Medicinæ Doctor & Practicus Hagæ Comitis.

FINIS.